

DE SCHELDEBAROMETER

VL

Zijn de Nederlandse en Vlaamse Scheldegemeenten dicht bevolkt? Zijn de Scheldehavens belangrijk voor de economie in het Schelde-estuarium en verkeren ze in een groeifase? Hoe is het met de natuur gesteld langs de getijgebonden Schelde? Allemaal interessante vragen die ons nieuwsgierig maken naar de toestand en de evolutie van dit gebied. Door deze (zogenaamde) "indicatoren" of graadmeters in beeld te brengen, proberen wij te achterhalen of het Nederlands-Vlaamse Scheldebeleid voldoende aandacht schenkt aan mens, natuur en economische ontwikkeling.

DE VRAAG:

Vormen niet-inheemse soorten een bedreiging voor de Scheldebiodiversiteit?

DE INDICATOR:

Aantal gevestigde niet-inheemse soorten in het Schelde-estuarium

WAAROM DEZE INDICATOR?

Meesurfend op een toenemende mobiliteit van mensen en goederen wereldwijd vestigen talrijke niet-inheemse plant- en diersoorten (of exoten) zich met succes in nieuwe leefgebieden. Sommige niet-inheemse soorten kunnen als een aanwinst voor de lokale biodiversiteit worden beschouwd. Andere zorgen na verloop van tijd voor heel wat economische of ecologische schade en krijgen de stempel "invasief". Daarom wil het internationale Biodiversiteitsverdrag de introductie van vreemde soorten zoveel mogelijk voorkomen. Als ze zich toch weten te vestigen en schadelijk blijken te zijn, moeten ze zoveel mogelijk gecontroleerd of bestreden worden. Omdat voorkomen nu eenmaal beter is dan genezen, richten zowel het Vlaamse als Nederlandse exotenbeleid zich in de eerste plaats op het verhinderen van nieuwe invasies en pas in tweede instantie op een actieve bestrijding waar noodzakelijk.

WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

Deze indicator geeft het totaal aantal geregistreerde niet-inheemse soorten met gevestigde populaties in het Schelde-estuarium weer, opgedeeld per taxonomische groep.

WAT ZIJN DE RESULTATEN? WAAROM DIT RESULTAAT?

In 2009 stond de teller van het aantal niet-inheemse planten- en diersoorten met gevestigde populaties in het Schelde-estuarium op 83. Dit aantal neemt jaarlijks toe en is onder meer gekoppeld aan de intensiteit van de scheepvaart. Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk veel hoger omdat van veel soorten de herkomst niet meer te achterhalen is of omdat het aantal kleine soorten onderschat wordt.

De meeste vreemde soorten komen hier terecht meeliftend in ballastwatertanks van schepen of door zich vast te hechten op scheepsrompen. Weekdieren en kreeftachtigen, twee soortengroepen die sterk vertegenwoordigd zijn onder de gevestigde niet-inheemse soorten in het Schelde-estuarium, zijn hier een voorbeeld van. Het bekendste voorbeeld is wellicht de Chinese wolhandkrab (*Eriocheir sinensis*), die al sinds 1933 in het Scheldebekken voorkomt en vermoedelijk als larve in ballastwatertanks vanuit Azië werd getransporteerd. De krab brengt het grootste deel van zijn leven door in zoet water maar trekt jaarlijks naar zee om er zich voort te planten. Het dier graaft gangen in

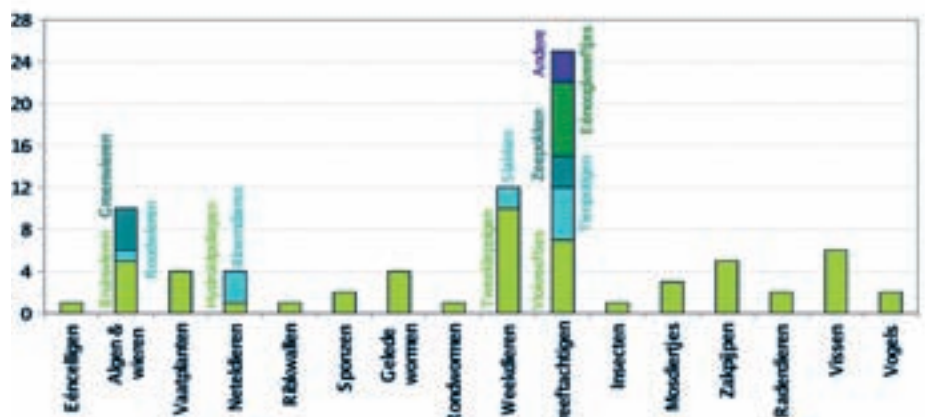

■ De Chinese wolhandkrab komt al in het Scheldebekken voor sinds 1933. Omdat hij gangen graaft in dijken en bermen, is hij een niet zo graag geziene gast (Christophe Defèvre)

dijken en bermen en werkt zo erosie in de hand.

KANSEN EN BEDREIGINGEN?

Bepaalde gevestigde niet-inheemse soorten in het Schelde-estuarium zoals de blauwe zwemkrab (*Callinectes sapidus*) en de strandgaper (*Mya arenaria*) hebben geen noemenswaardig effect op het ecosysteem. Andere vormen wel een probleem en het zijn die waar het beleid zich op focust. Van de 83 gevestigde niet-inheemse soorten geregistreerd in en rond het Schelde-estuarium zijn er negen die voorkomen op de lijst van het Belgische forum over invasieve soorten. De toename in onderzoek en monitoring in de laatste decennia, heeft ook geleid tot een verhoogde alertheid. De maatregelen blijken echter dikwijls nog ontoereikend, en verder overleg voor een geïntegreerde aanpak bij de bestrijding is noodzakelijk. Naast de rol van de overheden, kan ook het publiek een bijdrage leveren in het voorkomen en verwijderen van invasieve soorten, en het melden van broeihaarden van invasieve soorten.

■ Aantal gevestigde niet-inheemse soorten per taxonomische groep, waargenomen in het Schelde-estuarium (situatie 2009) (INBO, VLIZ Alien Species Consortium)